

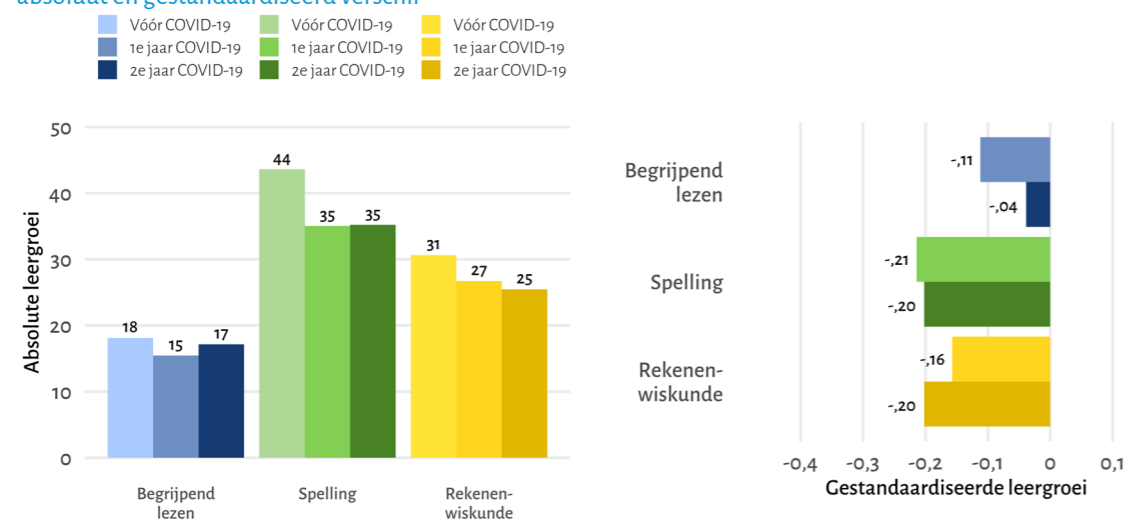
Leergroei begrijpend lezen in tweede COVID-jaar hersteld, spelling en rekenen-wiskunde nog niet

In het eerste jaar sinds de start van de COVID-19-crisis hebben scholen in het primair onderwijs tweemaal langduriger de deuren moeten sluiten: in de tweede helft van het schooljaar 2019/2020 en in de eerste helft van het schooljaar 2020/2021. In het tweede COVID-jaar werd de kerstvakantie in schooljaar 2021/2022 een week vervroegd. Daarnaast werden scholen geconfronteerd met lesuitval door afwezigheid van zowel leerlingen als leerkrachten. Leerlingen hebben daardoor ook in dit tweede COVID-jaar minder mogelijkheden gehad om fysiek les te krijgen en moesten navigeren in een onzekere situatie. Welke consequenties heeft dit gehad voor de leergroei van leerlingen in het tweede COVID-jaar, en hoe verhoudt deze (vertraging in de) leergroei zich tot het eerste COVID-jaar?

Eerder liet NCO al de effecten van het eerste COVID-jaar zien, na een jaar met twee schoolsluitingen (zie [Factsheet 2021-5](#)). Toen concludeerden we dat de gevolgen van één jaar COVID-19-crisis groot waren, alhoewel de vertragingen die in het eerste half jaar opgelopen waren deels werden ingehaald. Inmiddels zijn de resultaten bekend van de middentoetsen (M-toetsen) die in januari/februari van het schooljaar 2021/2022 zijn afgenomen. Daarmee kunnen we ook de gevolgen in kaart brengen van het tweede COVID-jaar.

In dit factsheet kijken we wederom naar de landelijke cijfers voor de Cito-vaardigheidsscores van leerlingen bij de domeinen begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We kijken daarbij afzonderlijk naar de leergroei tussen de M-toets in 2019/2020 en de M-toets in 2020/2021 (= eerste jaar sinds COVID-19) en de leergroei tussen de M-toets in 2020/2021 en de M-toets in 2021/2022 (= tweede jaar sinds COVID-19). We vergelijken deze periodes met de leergroei van vóór COVID-19: van de M-toets van 2017/2018 naar de M-toets in 2018/2019 én van de M-toets van 2018/2019 naar de M-toets in 2019/2020 (= vóór COVID-19).¹

Figuur 1 Gemiddelde leergroei tussen M- en M-toets begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde: absoluut en gestandaardiseerd verschil

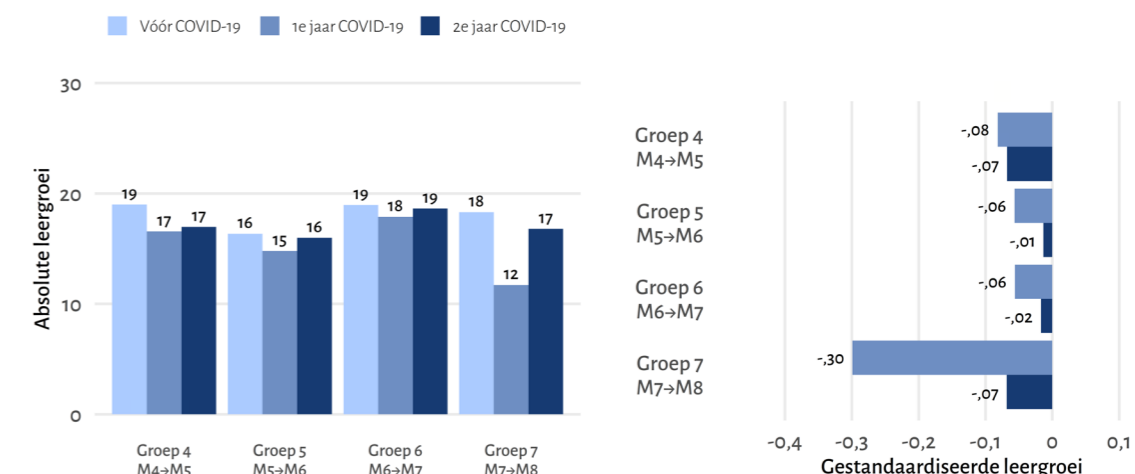

Omdat de gemiddelde leergroei verschilt per domein en per jaargroep, presenteren we naast de leergroei in vaardigheidsscores (absolute leergroei) ook de gestandaardiseerde afwijking (in standaarddeviaties) ten opzichte van de jaren vóór COVID-19. Standaardiseren maakt het mogelijk om de leergroei tussen domeinen en tussen de twee jaren sinds COVID te vergelijken op dezelfde schaal, waarbij de nullijn het landelijk gemiddelde weergeeft in de periode vóór COVID-19. Hierdoor is het verschil in de leergroei tussen de domeinen en/of jaargroepen makkelijker te vergelijken.

Figuur 1 laat de gemiddelde absolute (linkerfiguur) en gestandaardiseerde (rechterfiguur) leergroei zien voor de drie domeinen. Hier zien we dat er bij de domeinen spelling en rekenen-wiskunde gemiddeld een lagere leergroei was in beide jaren sinds COVID-19 dan in vergelijkbare perioden vóór COVID-19. Ook zien we dat bij rekenen-wiskunde de vertraging in het tweede COVID-jaar zelfs groter was dan in het eerste COVID-jaar. Voor begrijpend lezen zien we in het eerste COVID-jaar nog een leervertraging, maar in het tweede jaar is er gemiddeld gezien geen leervertraging meer. Vergeleken met de periode vóór COVID-19 was de leergroei bij begrijpend lezen gemiddeld 0,11 standaarddeviatie lager in het eerste jaar sinds COVID-19, en niet meer betekenisvol verschillend (minder dan 0,05) in het tweede jaar sinds COVID-19. Bij spelling zien we nauwelijks verschillen in het tweede jaar ten opzichte van het eerste COVID-jaar: vergeleken met de periode vóór COVID-19 is de leergroei bij spelling gemiddeld 0,20 standaarddeviatie lager. Bij rekenen-wiskunde zien we zelfs dat de vertraging in de leergroei in het tweede jaar sinds COVID-19 hoger is dan de vertraging in het eerste jaar sinds COVID-19. In vergelijking met de periode vóór COVID-19 behaalden leerlingen gemiddeld 0,20 standaarddeviatie lagere leergroei in het tweede jaar sinds COVID-19, terwijl dit in het eerste jaar sinds COVID-19 nog 0,16 standaarddeviatie betrof.

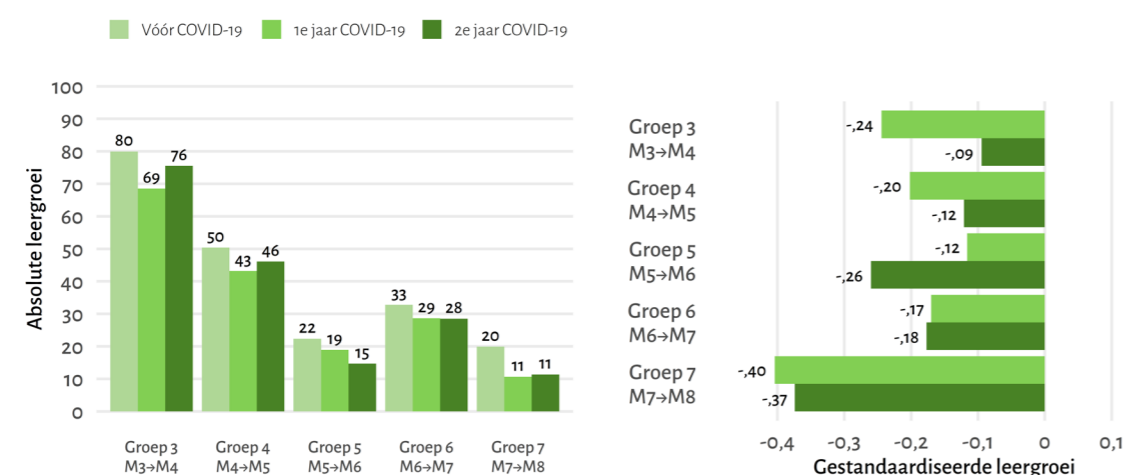
In **figuren 2 t/m 4** zien we de leergroei voor de leerlingen van de verschillende jaargroepen² bij respectievelijk begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde, wederom opgesplitst naar vóór COVID-19, het eerste jaar COVID-19 en het tweede jaar COVID-19. **Figuur 2** laat zien dat bij begrijpend lezen de leerlingen in groep 5 en 6 de vertraging in het tweede jaar sinds COVID-19 is afgenomen tot een verschil dat niet meer betekenisvol is. Dit geldt nog niet voor leerlingen in groep 4 en 7, hoewel ook bij deze leerlingen de vertraging in het tweede COVID-jaar (veel) lager is. Leerlingen van groep 4 behaalden in het eerste COVID-jaar nog 0,08 standaarddeviatie lagere leergroei, terwijl dit in het tweede COVID-jaar 0,07 standaarddeviatie is. Groep 7-leerlingen behaalden in het eerste COVID-jaar nog 0,30 standaarddeviatie lagere leergroei, in het tweede COVID-jaar is dit nog maar 0,07 standaarddeviatie.

Figuur 2 Gemiddelde leergroei begrijpend lezen tussen M- en M-toets per jaargroep: absoluut en gestandaardiseerd verschil

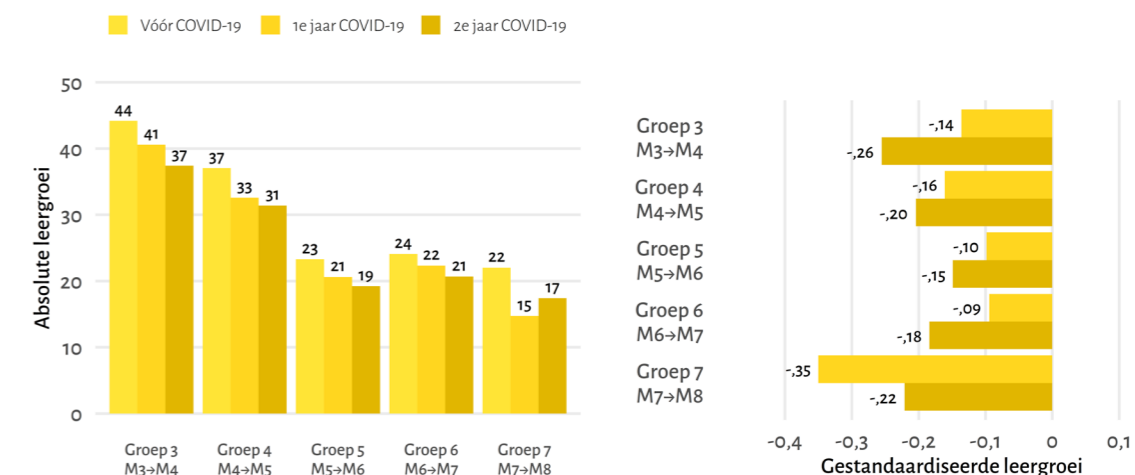
Figuur 3 laat de verschillen zien tussen de jaargroepen voor spelling. Hier zien we vooral bij de leerlingen van groep 5 een verdere vertraging in leergroei in het tweede jaar sinds COVID-19. Was de leergroei in het eerste jaar sinds COVID-19 nog 0,12 standaarddeviatie lager, in het tweede jaar sinds COVID-19 is dit opgelopen naar 0,26 standaarddeviatie. De vertraging in de leergroei voor leerlingen van groep 6 was in beide COVID-jaren ongeveer gelijk, met respectievelijk 0,17 en 0,18 standaarddeviatie lagere leergroei in vergelijking met groep 6 leerlingen in de periode vóór COVID-19. Bij groep 3, 4 en 7 zien we in het tweede jaar sinds COVID-19 juist minder vertraging in de leergroei dan in het eerste COVID-jaar. Was de leergroei in vergelijking met de periode voor COVID-19 in het eerste jaar sinds COVID-19 nog respectievelijk 0,24, 0,20 en 0,40 standaarddeviatie lager, in het tweede jaar sinds COVID-19 is dit 0,09, 0,12 en 0,37 standaarddeviatie lager. De vertraging in de leergroei was zowel in het eerste als in het tweede COVID-jaar het grootste voor groep 7.

Figuur 3 Gemiddelde leergroei spelling tussen M- en M-toets per jaargroep: absoluut en gestandaardiseerd verschil

In **figuur 4**, tenslotte, zien we een hogere vertraging in het tweede COVID-jaar dan in het eerste COVID-jaar voor rekenen-wiskunde voor leerlingen van alle groepen, behalve voor de leerlingen in groep 7. De vertraging van groep 7 bedroeg 0,35 standaarddeviatie in het eerste COVID-jaar, en 0,22 standaarddeviatie in het tweede COVID-jaar. Het grootste verschil in vertraging is te zien bij leerlingen in groep 3 en groep 6. Was de leergroei in vergelijking met de periode vóór COVID-19 in het eerste COVID-jaar voor groep 3 en groep 6 nog respectievelijk 0,14 en 0,09 standaarddeviatie lager, in het tweede COVID-19 jaar is de vertraging opgelopen naar 0,26 en 0,18 standaarddeviatie. Ook voor leerlingen van groep 4 en 5 is de vertraging in de leergroei in het tweede COVID-jaar hoger dan in het eerste jaar. Zij behaalden in vergelijking met de periode vóór COVID-19 in het eerste jaar respectievelijk 0,16 en 0,10 standaarddeviatie lagere leergroei, terwijl dit in het tweede COVID-jaar 0,20, en 0,15 standaarddeviatie is.

Figuur 4 Gemiddelde leergroei rekenen-wiskunde tussen M- en M-toets per jaargroep: absoluut en gestandaardiseerd verschil

Let op

Bij de interpretatie van de gepresenteerde gegevens is het belangrijk om daar de volgende nuances bij aan te brengen:

- De resultaten in dit factsheet kunnen afwijken van voorgaande factsheets omdat we 1) nu naar twee afzonderlijke jaren sinds COVID-19 kijken, en 2) nu ook de leergroei tussen M7 en M8 meenemen, waar we dit eerder niet deden.
- De M-toetsen van het schooljaar 2020/2021 zijn gemiddeld zes weken later afgenomen en de M-toetsen van het schooljaar 2021/2022 zijn gemiddeld een week later afgenomen dan vóór COVID-19. We hebben daarvoor in onze cijfers een correctie toegepast.
- We hebben alleen gegevens over de vaardigheden in begrijpend lezen, spelling en rekenen-wiskunde. We hebben geen gegevens over de ontwikkeling van de leergroei bij andere vakken en of de ontwikkeling in de kerndomeinen mogelijk ten koste is gegaan van de andere vakken en/of andere ontwikkelingsgebieden.
- We hebben geen gegevens over de gevolgen van de COVID-19-crisis op de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.

Eindnoten

- We laten de leergroei tussen M3 en M4 buiten beschouwing voor begrijpend lezen, omdat er geen M3-toets wordt afgenomen.
- Hoewel we jaargroepen met één groep aanduiden wordt in de berekening van de leergroei ook de 1e helft van de opvolgende jaargroep meegenomen. Dus als we het hebben over de leergroei in groep 6 dan gaat dit over de leergroei tussen de M-toets in groep 6 en de M-toets in groep 7 een jaar later.